

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

[Prologus.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

PROLOGUS.

Metaphysicam Aristoteles, ut eam sapientibus præcipuè commendaret, summis profectus est laudibus & encomiis, nam primo *Metaphys.* cap. 2. appellat eam *rerum altissimarum per causas universalissimas scientiam exactissimam*. Libro quarto autem vocat eam *Philosophiam primam & præcipuam*. Libro vero 6. & 10. cap. 18. nominat eam *Theologiam naturalem*. Imò alibi ab eodem dicta est *scientia supernaturalis*, & hoc ipsum Etymon nominis importat, ut significet idem, quod *supernaturalis Physica*; intellige, non quòd non comprehendatur intra latitudinem intellectus objecti, secundum connaturalem attingentiam, sed, quòd multò nobilior & excellentior sit, quàm Physica, quæ cum sit Scientia naturalis, Metaphysica dicitur Scientia supernaturalis, utpote, quæ veluti Aquila altissimis speculationis suæ pennis, veluti Regina superexaltat se super omnem scientiam viribus naturæ acquisibilem. Severinus Boëtius lib. 1. de consolat. prof. 1. sub persona Excellentissimæ Mulieris eam sic describit: Astitisse mihi supra verticem visa est Mulier reverendi admodum vultûs, oculis ardentibus & ultra communem hominum valentiam perspicacibus, colore virido, atque inexhausti vigoris, staturâ discretionis ambiguae, nam nunc ad communem hominum mensuram sese cohibebat, nunc verò pulsare cælum summi verticis cacumine videbatur; vestes erant tenuissimis filis, subtili artificio indissolubiliq; materiâ perfectâ, quas suis ipsa manibus, texerat. In extremo margine in supremo verò legebatur intextum, atque inter utrasque litteras in scalarum modum gradus quidam insigniti videbantur, quibus ab inferiore ad superius elementum erat ascensus. Per quam elegantissimam & graphicam descriptionem Boëtii, ejus interpretes ordinariè intelligunt totam Philosophiam, & quam vis non incongruè applicari posse fatear libenter, existimo tamen Metaphysicam magis, eamq; solam depictam, nam hæc non modo sese ad exiguissimarum rerum quidditates, & essentias explicandas demittit, in quantum à materia abstrahunt, verùm etiam ad ipsas negationes, privationes, entia rationis &c. & hæc ejus demissionem non obstante, in tantum quoque erigit caput suum & verticem, ut non modò super cælum conscendat, soliumq; suum locet in altissimis, verùm insuper ipsam naturam causæ primæ, ejusq; attributa & proprietates, quantum naturali lumine fieri potest, contempletur; nec hoc sufficit, sed adhuc ipsum gradum *Entis*, quem Deus ter Optimus, ter Maximus de se ipso prædicavit

dicavit Exodi tertio: *Ego sum, qui sum* ab ultimo individuo sensibili, gradatim ascendendo, contemplatur & speculatur; cujus vestes subtilissimæ sunt, nempe habitus, quibus mens magis, quam corpus bysso & purpurâ decoratur, quas ipsa sibi texuit per actus frequenter repetitos & multiplicatos, per principia notissima & evidentissima concurrentia; unde etiam Metaphysica inter omnes alias scientias in tantum eminent, ut omnes, quibus ipsa ducatum præbet, de omni scibili, quod à materia abstrahit, sine ullo erroris periculo discurrere possint. De hac itaque scientia, quæ erit meta mea, non nihilum secundum se primò dicendum est, antequam ad ipsius materias descendam. Sit igitur

DISPUTATIO

PROOEMIALIS.

Inquirere, an Metaphysica sit scientia una simplex, vel multiplex? An speculativa, &c. omnino superfluum est, nam hoc dicunt omnes, dubitat nemo, idq. clarè docuit Aristoteles 6. Met. cap. 1. dicens: *Quapropter Philosophia tres erunt contemplatrices, Mathematica, Naturalis, id est Physica, Theologia, hoc est Metaphysica, unde ea solum attingam, qua vel certa non sunt, vel ex dictis deduci nequeunt, quare sit*

QUESTIO I.

De objecto Metaphysica.

I. Circa objectum Metaphysicæ magna est diversitas inter auctores.

Circa objecti Metaphysicæ assignationem varia est authorum diversitas, nam imprimis aliqui dicunt, ens latissimè sumptum, prout abstrahit à reali & rationis, esse objectum Metaphysicæ. Fonseca citans pro se communem ait, ens reale latissimè sumptum, in quantum comprehendit entia realia tam per se, quam per accidens, objectum esse Metaphysicæ. Tertia sententia dicit: Ens, ut descendit in prima genera, seu prædicamenta, Metaphysicæ objectum esse, ita Flandria, & aliàs multi insignes Philosophi. Quarta sententia est Averrois, qui tenet substantiam immaterialem, prout comprehendit Deum & intelligentias, esse objectum Metaphysicæ, quam etiam approbat Scotus q. 1. Met. n. 4. solvens omnes rationes, quæ in contrâ adduci possint, quamvis postea videatur eam simpliciter rejicere; verum existimo eum locutum fuisse in sensu conclusionis. Quinta sententia substantiam, prout abstrahit, à materiali, & immateriali, finita & infinita, pro objecto adæquato ponit, videturque fundari in Aristotele 7. Met. verum subtilissimè eam redarguit Subtilis, 1. Met. q. 1. n. 31. Sexta, quæ etiam Averroï tribuitur, solum Deum objectum Metaphysicæ ordinat, & hujus sententiæ potissima ratio est ista, nobilissimæ scientiæ nobilissimum debet concedi objectum, sed Metaphysica est nobilissima scientia, ergò nobilissimum debet habere objectum, atqui Deo nihil nobilius, ergò. Sed ad hoc argumentum respondet Doctor q. 3. Prologi lateralis n. 20. dicens: *Nobilissima scientia est circa nobilissimum genu, vel ut primum, vel ut*

consideratum objectum in illa scientia perfectissimo modo, quo potest considerari in aliqua scientia naturaliter acquisita: Deum verò, etsi non sit objectum primum in Metaphysica, est tamen consideratum in illa scientia nobilissimo modo, quo potest in aliqua scientia naturaliter acquisita considerari. Septima denique sententia est Avicennæ 1. Met. cap. 7. docentis: Ens in quantum ens, esse objectum primum Metaphysicæ, quam etiam resolutivè tenet Doctor 1. Met. q. 1. 6. Met. q. 2. & alibi. Itaque ad resolutionem progrediendo, prænotandum venit, Metaphysicam etiam dupliciter considerari posse, sicut Logicam, alia etenim dicitur talis secundum se, alia dicitur Aristotelica, hæc est illa, quæ ea pertractat, quæ Aristoteles in libris Metaphysicis tradidit, qui non modò de ente, sed etiam de Deo & intelligentiis egit, illa verò dicitur ea, prout nunc & defectò in Scholis tradi solet. De utraque resolvam quæstionem. Unde

DICO I. Adequatum objectum Metaphysicæ

Aristotelica est ens immateriale. Hæc est conformis principiis Scoti. Et probatur: Illud debet dici objectum adæquatum in aliqua scientia, ad quod omnia, quæ tractantur in illa, reduci possunt tanquam ad aliquod commune, & magis latè patens, sed in Metaphysica Aristotelica tractatur de Deo, & intelligentiis, ergò debet habere aliquod tale objectum, ad quod reduci possint, quod magis latè pateret: Subsumo; sed Deo & Angelis, &c. nihil potest esse commune, præter ens spirituale & immateriale, ergò ens immateriale erit objectum adæquatum Metaphysicæ Aristotelicæ. Verum pro intelligentia hujus conclusionis, Notandum, quòd dum dico, ens immateriale esse objectum Metaphysicæ Aristotelicæ, ens sumi non secundum se, sed pro speciebus, quia passiones

II.

Est ens immateriale.

M m m m 3 demon-